

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

5

Vláda Slovenskej republiky predkladá na rokovanie Národnej rady Slovenskej republiky návrh vládneho zákona Civilný sporový poriadok (ďalej len „vládny návrh zákona“).

10 Vládny návrh zákona bol vypracovaný na základe Legislatívneho zámeru rekodifikácie civilného práva procesného (ďalej len „legislatívny zámer“), ktorý schválila vláda Slovenskej republiky uznesením č. 283 z 5. júna 2013, ktorým zároveň poverila ministra spravodlivosti Slovenskej republiky predložiť vládny návrh zákona vypracovaného na základe schváleného Legislatívneho zámeru na rokovanie vlády Slovenskej republiky, a na základe Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky (v časti Súdnictvo „V záujme efektívneho súdnictva vláda
15 bude prijímať systémové opatrenia na posilňovanie práva občanov na včasné súdne rozhodnutia, a to najmä v podobe podstatnej revízie Občianskeho súdneho poriadku.“). Predkladaný materiál je súčasťou Národného programu reforiem, ako aj opatrením pre uplatnenie ex ante kondicionalít, ktorých splnenie bolo Slovenskej republike uložené v rámci „Spôsobu uplatnenia ex ante kondicionalít pri príprave implementačného mechanizmu súdržnosti EÚ po roku 2014
20 v podmienkach Slovenskej republiky“.

25 Predkladaný vládny návrh zákona je súčasťou troch procesných kódexov (okrem Civilného sporového poriadku sú to Civilný mimosporový poriadok a Správny súdny poriadok), ktoré nahrádzajú súčasný Občiansky súdny poriadok č. 99/1963 Zb. a ktoré budú postupne predložené do legislatívneho procesu.

30 Občiansky súdny poriadok bol novelizovaný už viac ako 80-krát, čím sa narúša obsahová i logická nadväznosť jeho jednotlivých častí. Čiastkovými novelami sa spravidla nepostihnú všetky ustanovenia súvisiace s novelizovaným procesným inštitútom, resp. sa postihnú nedostatočne. Navyše čiastkové novely priniesli do Občianskeho súdneho poriadku množstvo tzv. lomených ustanovení, ktoré neprispievajú k jeho konzistentnej vnútornej štruktúre (napr. § 175zca, § 250ja) a zneprehľadňujú tak základný procesný predpis. Mnohé ustanovenia sú

zrušené, mnohé obsoletné a procesné inštitúty, ktoré by si zaslúžili osobitnú pozornosť v samostatnej časti, ak už nie v samostatnom kódexe, sú zaradené na konci jednotlivých častí (napr. osobitné ustanovenia podľa piatej hlavy tretej časti Občianskeho súdneho poriadku). Na druhej strane procesné inštitúty, ktoré v podstate ani nemusia byť nevyhnutne súčasťou procesného kódexu, sú upravené v samostatnej časti kódexu (napr. iná činnosť súdu).

Cieľom novej právnej úpravy civilného procesu je vytvoriť také procesnoprávne inštitúty, ktoré umožnia sa čo najviac priblížiť k ideálu rýchlej a spravodlivej ochrany práv a právom chránených záujmov procesných strán za predpokladu zodpovedného prístupu subjektov civilného procesu k súdnemu konaniu a vytvoriť tak priestor pre kvalitnejšie súdne rozhodnutia. S uvedeným cieľom nevyhnutne súvisí aj ďalší cieľ, a to zlepšiť vymožitelnosť práva judikovaného v civilnom súdnom konaní, čo predpokladá vytvorenie efektívnych inštitútov civilného procesu.

Nový kódex civilného procesu si vyžiadali aj spoločensko-ekonomické potreby spoločnosti, najmä potreba efektívneho fungovania trhového mechanizmu, ktorý je závislý od kvality podnikateľského prostredia. Tá sa posudzuje z rôznych hľadísk a jedným z najdôležitejších je aj úroveň vymožitelnosti práva, ktorá predstavuje základný pilier právneho štátu a demokratickej spoločnosti. Vymožitelnosťou práva sa spravidla rozumie súhrn možností dosiahnuť ochranu práv a právom chránených záujmov spôsobom stanoveným zákonom, a to nielen deklarovанím štátom určenou autoritou, ale aj faktickým výkonom svojich uplatnených nárokov. Vymožitelnosť práva je jedným z najpálčivejších spoločenských problémov. Zabezpečenie rýchleho a zároveň spravodlivého súdneho konania je ideálny stav, ktorý sa rekodifikácia snaží naplniť. Základnou ideou nového procesného kódexu je prostredníctvom legislatívne upravených procesných inštitútov dať subjektom civilného procesu do rúk nástroje na to, aby svojím zodpovedným prístupom k súdnemu konaniu dokázali čo najviac sa priblížiť k ideálu rýchlej a spravodlivej ochrany práv a právom chránených záujmov strán.

Cieľom a zámerom predkladateľa nie je iba snaha o zrýchlenie konania. Nová úprava civilného procesného práva má ambíciu vytvoriť také pravidlá, ktoré priebeh konania zohospodárnia, a zároveň vytvoria rámec na efektívnu ochranu celého spektra práv vyplývajúcich z hmotného práva.

Jedným z hlavných cieľov predkladateľa je zabezpečiť dôslednú koncentráciu procesu a dôležitou obsahovou zmenou, ktorá je spôsobilá prispieť k efektívnemu a rýchlemu konaniu, je i zvýšenie požiadaviek na procesnú aktivitu sporových strán, a s tým spojenú procesnú zodpovednosť so sankčnými dôsledkami v prípadoch procesnej pasivity. Pre prípad, že strana lehotu zmešká a úkon neurobí, stratí možnosť úkon urobiť neskôr (tzv. procesná preklúzia).

Zamedzenie prietahov v súdnom konaní navrhuje predkladateľ vyriešiť aj zmenou v doručovaní fyzickým osobám. Súčasná právna úprava pomerne efektívnym spôsobom vyriešila doručovanie právnickým osobám a fyzickým osobám podnikateľom zavedením prísnej fikcie doručenia. Obdobná fikcia doručenia sa zavádza aj v prípade fyzických osôb nepodnikateľov a to tak, že sa prenáša na občanov zodpovednosť za to, že im nemožno doručiť písomnosti na adrese ich registrovaného pobytu. Ďalšou otázkou spôsobujúcou predlžovanie konania je zneužívanie

inštitútu námietky zaujatosti. Zjavne nedôvodné námietky zaujatosti budú preto procesne sankcionované pokutou.

5 Zjednodušila sa právna úprava týkajúca sa trov konania, keďže súčasná právna úprava len minimálne motivuje strany k tomu, aby pri výbere právneho zastúpenia a vedení konania postupovali hospodárne.

10 Navrhuje sa zaviesť obligatórne právne zastúpenie v konaniach podľa kritéria *ratio causae*. Výber konaní, ktoré sa môžu viesť iba za povinného zastúpenia advokátom, je podmienený určitým typom vecí, ktorá sa v konaní prejednáva – teda predmetom sporu. Pri povinnom zastúpení advokátom súdu odpadá viacero povinností súvisiacich s podaniami, ktoré nie sú úplné, zrozumiteľné a neobsahujú predpísané náležitosti. Rovnako sa pri obligatórnom zastúpení minimalizuje manuálna povinnosť súdu voči stranám.

15 Jednou z najčastejších príčin prieťahov v súdnom konaní je také vedenie konania, v ktorom súd síce priebežne koná, no vykonáva množstvo pojednávaní, opakovane nariaďuje komplikované znalecké dokazovanie a podobne. Príčinou tohto stavu je absentujúca dôsledná úprava koncentrácie dokazovania a tvrdení strán. V súvislosti s uvedeným nová právna úprava posilní doterajšie prvky, ktoré mali koncentrovať súdne konanie. Zavádza sa preto predbežné
20 prejednanie sporu, pričom súd v rámci tejto fázy určí, ktoré zo stranami tvrdených skutočností považuje za právne významné s následnou výzvou adresovanou stranám, aby jasne označili, aké dôkazy na preukázanie týchto skutočností navrhujú, s tým, že na ich ďalšie tvrdenia a navrhované dôkazy sa nebude prihliadať.

25 Nová úprava postupu súdu a strán vychádza z vyššej akceptácie nových komunikačných prostriedkov. Elektronická pošta, telefonická komunikácia, webová stránka a dátový súbor sú v novom predpise bežne používanými prostriedkami, ktorých používanie vedenie konania zjednoduší a zohospodárni.

30 Systém opravných prostriedkov je mimoriadne dôležitým právnym inštitútom pre zabezpečenie spravodlivosti rozhodovania. Najzásadnejšou navrhovanou zmenou bude revízia dovolacieho konania, ktoré bude založené na kombinácii revízneho a kasačného systému a na prepracovaní inštitútu mimoriadneho dovolania, keďže predkladateľ reflektuje čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa stavu *de lege lata* vykazuje mimoriadne
35 dovolanie prvky nesúladne s existujúcou judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“).

40 Navrhované zákonné opatrenia predstavujú základné a nevyhnutné kroky pre zlepšenie vymožitelnosti práva v Slovenskej republike, k efektívnejšiemu a rýchlejšiemu dosiahnutiu rozhodnutia súdu. Základným cieľom predkladanej rekodifikácie je zefektívnenie, zjednodušenie, zrýchlenie a zohospodárnenie civilného súdneho procesu, čím sa zabezpečí účinnejšia ochrana práv a oprávnených záujmov fyzických osôb a právnických osôb, ako aj ochrana celospoločenských záujmov.

45 Pri rekodifikačných prácach boli využité aj viaceré úpravy z posledných noviel Občianskeho súdneho poriadku, ako aj predchádzajúca právna úprava, ktorá sa osvedčila. Na

rekodifikácii pracovala Rekodifikačná komisia pre Občiansky súdny poriadok kreovaná ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky v júli 2012. Členovia Rekodifikačnej komisie boli účelne vybraní tak, aby sa vytvorila rôznorodá skupina, v ktorej pôsobia odborníci z radov sudcov, advokátov, exekútorov, notárov, expertov na právnu históriu či európske právo.

5 Zastúpenie majú právní teoretici aj praktizujúci odborníci. Členmi Rekodifikačnej komisie sú aj českí odborníci na civilné právo procesné. Okrem stálych členov však Rekodifikačná komisia využila pri svojich prácach i názory a podnety ďalších expertov, ktorí pôsobia ako *ad hoc* členovia, či ako stáli členovia pracovných skupín pre jednotlivé oblasti civilného procesu.

10 Navrhovaný zákon sa skladá z piatich častí.

Pred samotným paragrafovým znením uvádzajú zákon základné princípy, na ktorých má stáť samotný zákon. Základné princípy tvoria rámec výkladových pravidiel, v súlade s ktorými majú byť aplikované interpretované právne normy Civilného sporového poriadku.

15 Prvá časť navrhovaného zákona obsahuje ustanovenia o predmete zákona, o právomoci a príslušnosti súdov, o zložení súdu, vylúčení sudcov, o stranách sporu a zastúpení, o iných subjektoch, ktoré majú vplyv na priebeh konania. V tejto časti sú tiež vymedzené procesné úkony súdu, doručovanie, lehoty, ako aj ustanovenia o úkonoch strán.

20 Druhá časť upravuje postupy v rámci konania v prvej inštancii, konkrétne postup súdu po začatí konania, predbežné prejednanie veci, dokazovanie, súdne rozhodnutia a trovy konania.

25 Tretia časť obsahuje právnu úpravu osobitných procesných postupov, kam boli zaradené skrátené konania a skrátené rozhodnutia (Platobný rozkaz, Európsky platobný rozkaz, Rozsudok pre zmeškanie, Rozsudok pre uznanie a vzdanie sa nároku), spory s ochranou slabšej strany (za slabšiu stranu sa tu považujú spotrebiteľ, zamestnanec a ten, kto namieta porušenie práva na nediskrimináciu) a neodkladné, zabezpečovacie a iné opatrenia súdu.

30 Štvrtá časť navrhovaného zákona upravuje riadne a mimoriadne opravné prostriedky, a teda odvolanie, žalobu na obnovu konania, dovolanie a dovolanie generálneho prokurátora.

Piata časť vymedzuje v spoločných, prechodných a záverečných ustanoveniach účinnosť zákona, prechodné a zrušovacie ustanovenia.

35 Vládny návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná a súčasne je v súlade s právom Európskej únie.

40 Predkladaný vládny návrh zákona má pozitívny vplyv na informatizáciu spoločnosti, keďže zverejňovaním rozsudkov a iných oznámení na webovej stránke súdu sa zavádzajú nové elektronické služby. Rovnako má vládny návrh zákona pozitívny vplyv na podnikateľské prostredie a pozitívne sociálne vplyvy, a to najmä s ohľadom na zvýšenú vymožitelnosť práva, ktorá sa aplikáciou zákona dosiahne. Predkladaný vládny návrh zákona nezakladá žiadne vplyvy na rozpočet verejnej správy ani na životné prostredie.

45

